

1

GOL

POR LA
EDUCACIÓN

Proposta didáctica
para infantil e primaria

Introdución	1
Obxectivo xeral da Semana de Acción Mundial pola Educación	
Obxectivos xerais da proposta didáctica	
Consideracións xerais	
Para afondar...	
3-5 anos (Educación Infantil)	4
Obxectivos	
Actividade 1. Coñecendo as escolas do mundo	
Actividade 2. Xogamos e deixamos xogar	
Actividade 3. 1 GOL pola educación: A gran lección	
6-8 anos (Ciclo Inicial de Primaria)	6
Obxectivos	
Actividade 1. Imaxinando o mundo...	
Actividade 2. Sabemos xogar	
Actividade 3. 1 GOL pola educación: A gran lección	
8-10 anos (Ciclo medio de Primaria)	8
Obxectivos	
Actividade 1. Escolas para todos os nenos e nenas do mundo	
Actividade 2. Cambiamos as regras	
Actividade 3. 1 GOL pola educación: A gran lección	
10-12 anos (Ciclo superior de Primaria)	12
Obxectivos	
Actividade 1. O deber de informar	
Actividade 2. Cruzar o pantano	
Actividade 3. 1 GOL pola educación: A gran lección	
Actividade para todos os niveis. 1 GOL pola educación: A gran lección	14
Obxectivos	
Cómo participar en 1 GOL pola educación?	
Qué facemos co balón?	
Coñece a web de 1 GOL pola educación e únete	
Avaliación	17

© Manuel Nacimiento Ponce

A Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME) de 2010 pon en marcha no marco da campaña **1 GOL pola educación**, promovida pola Campaña Mundial pola Educación xunto coa FIFA.

A Copa do Mundo de Fútbol que se celebrará en Sudáfrica en xuño de 2010 é unha oportunidade única para chegar a millóns de persoas e invitalos a que lle pidan aos líderes da comunidade internacional que lle dean prioridade á educación nas súas axendas.

2010 é un ano clave para recordar que en 2015 se deben cumprir os obxectivos da educación para todos e todas, xa que quedan só 5 anos para a data límite que os países se marcaron para cumprir estes obxectivos. En moitos países realizáronse grandes avances dende o ano 2000 en aspectos como a universalidade do ensino primario (40 millóns de nenos e nenas máis asisten hoxe á escola) e a paridade entre os sexos no acceso á educación (países como Bangladesh teñen o mesmo número de nenas e nenos na escola primaria).

Non obstante, se persisten as actuais tendencias, hai serios riscos de que no 2015 non se cumpran moitos dos obxectivos marcados. 75 millóns de nenas e nenos no mundo seguen sen escolarizar (o 55% son nenas) e se non se modifica a situación actual, en 2015 polo menos 29 millóns de nenos e nenas seguirán sen ter acceso á educación; 774 millóns de persoas carecen das competencias elementais de lectura e escritura, dous terzos das cales son mulleres. Se persisten as tendencias, no 2015 serán 700 millóns de persoas adultas as que seguirán carecendo desas competencias; só na África subsahariana sería necesario crear en 5 anos 1.600.000 novos postos de mestres e mestras de primaria e contratalos se se quere alcanzar o ensino primario universal.

Neste contexto, o estancamento da Axuda Oficial ao Desenvolvemento (AOD) destinada á educación pon en serio risco o futuro dos máis de 70 millóns de nenos e nenas sen escolarizar. Nun contexto de crise, en que a AOD pode minimizar o impacto que esta tivo nas malparadas economías dos países empobrecidos e axudar a construír un futuro económico máis equitativo, estes datos non son moi alentadores. A mostra de que cando hai vontade política os países se unen

© Ayuda en Acción

para conseguir fondos atopámola, como contraste, nos 400.000 millóns de dólares que dispuxeron os gobernos para rescatar ao sistema financeiro da actual crise.

Os lentos avances no investimento público en educación dos distintos países constitúen outra ameaza. En 2004, na África subsahariana, onde vive o 15% da poboación mundial de entre 5 e 25 anos, o gasto en educación representou o 2% do gasto mundial. En Asia Meridional e Occidental a proporción do gasto alcanzou apenas o 7%, cando esta rexión concentra máis do 25% da poboación do planeta.

Ademais, esta crise financeira fará que os presupostos nacionais dos países estean moi axustados e esta circunstancia repercutirá directamente en gastos de educación como a contratación de persoal docente, infraestruturas, materiais educativos etc. Se a isto lle engadimos a crecente situación de pobreza que continúa afectándolles ás familias nos países empobrecidos, a demanda educativa tamén se verá afectada pola retirada de nenos e nenas da escola para darlles apoio ás economías familiares.

Neste contexto, a Semana de Acción Mundial pola Educación e o resto de accións da campaña **1 GOL pola educación** preséntanse como unha oportunidade extraordinaria para que millóns de persoas de todo o mundo lles fagan chegar aos gobernantes políticos a súa petición de que cumpran cos compromisos que asinaron en 2000 e destinen os recursos necesarios para conseguilos sen máis demora, xa que, de non o facer, millóns de persoas continuarán vendo negado o seu dereito á educación.

A Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME) quere potenciar en nenos, nenas, novos, novas e persoas adultas o compromiso activo e o sentido de responsabilidade como cidadanía fronte a situacións inxustas, porque todas as persoas podemos e debemos facer algo para transformar esta realidade. A través da educación débense explicar tanto as consecuencias das inxustizas (pobreza, cambio climático, acceso á educación) como, e especialmente, as súas causas.

No marco da LOE, a competencia de cidadanía bríndanos a oportunidade de traballar o desenvolvemento de persoas con autoestima, dignidade, liberdade e responsabilidade. Ademais, contribúe de xeito moi significativo á cohesión social, potenciando valores como a tolerancia e o respecto.

Con este fin, é necesario contemplar a escola como un laboratorio de democracia que potencie o pensamento crítico, o respecto aos dereitos humanos e a participación activa na súa sociedade. En definitiva, unha escola que constrúa unha cidadanía global, compatible coa identidade local, onde todos e todas poidamos ter o noso lugar.

A vinculación deste ano co mundo do fútbol permítenos aproveitar os valores que promoven este e outros deportes (traballo en equipo, compañeirismo, traballo, superación...) e traballalos co alumnado a través das actividades das propostas didácticas, así como aproveitar outros espazos, como a clase de educación física ou o adestramento do equipo do centro, para traballar o tema do dereito á educación.

1 GOL pola Educación é a acción que propón a Semana de Acción Mundial pola Educación para que entre toda a sociedade civil, alumnos e alumnas, docentes, clase política e outros axentes, nos mobilicemos e reflexionemos sobre os aspectos que favorecen e dificultan o logro da Educación para Todos e Todas.

© 1 GOAL

Obxectivo xeral da Semana de Acción Mundial pola Educación

Sensibilizar a clase política e a opinión pública sobre a importancia da educación e sobre a necesidade de actuar de xeito urxente para o cumprimento do dereito a unha educación permanente para todos e todas.

Obxectivos xerais da proposta didáctica

- Coñecer a situación de exclusión en que viven millóns de persoas que non poden exercer o seu dereito á educación por falta da necesaria inversión e vontade política neste ámbito.
- Valorar a educación ao longo da vida como un dereito universal e fundamental recollido na Declaración Universal dos Dereitos Humanos e na Convención sobre os Dereitos do Neno.
- Comprender a importancia da educación permanente como elemento clave para o desenvolvemento persoal e comunitario.
- Asumir, como cidadanía activa, a propia responsabilidade fronte ás situacións inxustas e comprender que todos/as podemos facer algo para cambialas ou para transformar esa realidade.

Consideracións xerais

- As actividades propostas están pensadas para distintos grupos de idades, pero pódense adaptar para ser utilizadas con alumnado doutros niveis.
- Deixamos en mans de cada facilitador/a definir o tempo de cada actividade en función das características do grupo, dispoñibilidade de tempo etc., así como a temporalización das actividades durante os meses de febreiro (data na que recibirán as propostas didácticas) e abril (data na que celebraremos a SAME).
- Propoñemos para cada ciclo unha actividade de reflexión e outra de acción que pode ser realizada en clases de educación física, recreos, actividades extraescolares, adestramentos deportivos etc., así como en ámbitos de educación non formal.
- O termo profesor/a, docente utilizámolo para referirnos a educadores/as, facilitadores/as etc., tanto no ámbito formal coma no non formal.

Para afondar...

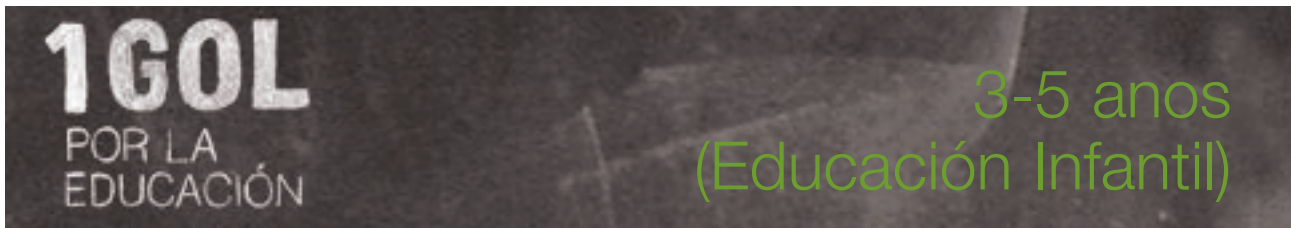
Nesta proposta formulámosvos algunhas actividades sinxelas para traballar o tema. Non obstante, o dereito á educación é un tema complexo que ten relación con outros moitos temas.

Se queres traballar co teu alumnado o tema do dereito á educación con máis profundidade, indicámosche algúns recursos onde atoparás actividades e materiais.

- Na páxina web podes atopar as propostas didácticas de SAME anteriores:

Alfabetización de persoas novas e adultas (2009), educación e exclusión (2008), dereito á educación (2007), docentes (2006), educación e pobreza (2005).

- Na guía de recursos da Coordinadora de ONGD de España podes atopar diferentes materiais e experiencias que propoñen as organizacións desta rede.
- Tamén podes coñecer as propostas das organizacións que forman parte da SAME.

Obxectivos

- Comprender a importancia de que todos os nenos e as nenas poidan recibir unha educación nun ámbito propicio.
- Fortalecer os vínculos de grupo destacando o traballo cooperativo.

Actividade 1: Coñecendo as escolas do mundo

O/a docente ensinaralle ao alumnado fotos nas que aparecen diferentes escenas escolares. Intentarase recoller imaxes de escolas moi diversas, como por exemplo, escolas nas que existe un gran número de alumnas e alumnos por clase, escolas nas que se fai uso das novas tecnoloxías, imaxes onde se poida ver o ámbito no que está situada a escola etc.

Pediráselle ao alumnado que as observen e conten que diferenzas ven entre as fotos: cantas persoas hai en clase, que materiais utilizan, se hai sitio para todas e todos. O grupo tratará de imaxinar como se chaman eses nenos, como serán as súas casas etc.

Conversarase sobre as semellanzas e diferenzas que se observan nas diferentes realidades de escolarización no mundo. O/a docente incidirá para que as nenas e nenos valoren a importancia de recibir unha educación de calidade nun ámbito propicio. Entre todo o grupo inventarase unha historia partindo da observación das imaxes e a conversación.

Achegándonos á nosa escola

Nun
gran papelógrafo,
o/a docente fará unha silueta da
escola marcando os espazos máis importan-
tes: a nosa clase, o comedor, o patio...

Falarase sobre o que facemos en cada espazo e sobre as normas de funcio-
namento de cada un. Con acquarelas ou pinturas adornaranse e completarán a súa
escola e con pinturas de dedo marcarán os lugares nos que adoitan estar. Se van a miúdo,
farán moitas pegadas se van poucas veces, menos pegadas...

Proponse encher a silueta da nosa escola de nenos e nenas. Para iso farán debuxos que
representen ao grupo de clase e tamén ás nenas e aos nenos de todo o mundo (partindo
das realidades que observaron nas fotos) aos que queiran invitar a gozar da súa escola.
Cortarán as siluetas das e dos nenos e pintaranas ou encheranas con diferentes materiais
(legumes, papel resgado ou feito boliñas, plastilina etc.). Pegarán as siluetas co nome
de cada nena/o representado no papelógrafo da súa escola.

Deixarase o mural nun lugar visible (corredor ou paredes da aula) e invitarase ás familias
a ver o traballo e os nenos e as nenas explicaranlles como traballaron, e a importancia de
poder aprender nunha boa escola. Animaráselles a que inclúan a súa pegada na escola.

Actividade 2: Xogamos e deixamos xogar

Acudirase á aula de psicomotricidade e recordaránselles as normas da aula, que cousas se poden facer e cales non e comentarase por que é importante facerlles caso. Destacarase: non pegar, non levantar a voz, coidar o noso corpo, deixar a aula tal e como a atopamos...

Cos diferentes elementos da sala de psicomotricidade (aros, colchonetas, cordas, pelotas, teas etc.) faranse varios circuitos (adaptados á idade do grupo). Ao final de cada circuito, porase a foto dunha das escolas.

O alumnado, individualmente ou por parellas, deberá cruzar os circuitos por quendas.

Exemplo:

Circuíto 1: O alumnado poderá chegar ao final do circuíto sen demasiadas dificultades. Por exemplo, saltando, dando botes coa pelota, dirixindo a pelota coa man ata alí etc. Neste caso, o/a docente porá fotos de escolas nas que o alumnado ten máis facilidades para asistir e mellores condicións para aprender.

Circuíto 2: O alumnado chegará á escola dando un rodeo máis longo e salvando os diferentes obstáculos que atoparon. Por exemplo, saltar de aro en aro e dar unha reviravolta na colchoneta. Neste caso, porase unha foto dunha escola na que o alumnado ten dificultades para asistir.

Rematará a sesión sentados/as no chan e falando sobre as diferenzas existentes e as dificultades que teñen algúns nenos e nenas para acceder á escola. Para iso suxírense as seguintes preguntas:

*Que pasou no circuíto 1? Que pasou no circuíto 2?
Por que tivemos máis dificultades nun que noutro para chegar?*

O/a docente explicarlle ao grupo que no mundo existen moitos nenos e nenas que teñen dificultades para ir á escola (distancia, pobreza, traballo infantil, discriminación de xénero, falta de docentes, falta de recursos e materiais etc.) e tratará de que entre todos/as pensen posibles solucións para tratar de que estes nenos e nenas poidan ir á escola con máis facilidade.

Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección

Ver páxina 14.

Obxectivos

- Comprender a importancia de que todos os nenos e nenas do mundo reciban unha educación de calidade nun ámbito coas necesidades básicas satisfeitas.
- Valorar a importancia de respectar as normas acordadas entre todos e todas.

Actividade 1: Imaxinando o mundo...

O/a docente debuxará un círculo no chan e o grupo sentará arredor deste. Comezarase a actividade falando entre todos/as sobre as escolas que coñecen, que viron na televisión ou nos libros.

O/a docente preguntará: *son todas as escolas iguais? Cremos que todos os nenos e nenas do mundo poden ir á escola? Quen ten máis dificultades para ir á escola?, por que? Sabemos que hai nenas e nenos que teñen que percorrer varios quilómetros cada día para ir á escola?*

Para coñecer os datos mundiais sobre a educación e o acceso á educación, xogaremos cos datos que presentamos a continuación, e tomaremos como referencia o número de nenos/as que hai en clase.

	Aula de 20 persoas	Aula de 25 persoas
Saben ler e escribir	1 persoa	2 persoas
Poden ir á escola	10 persoas	13 persoas

Datos baseados no libro Se o mundo fose unha aldea de 100 persoas. Ikeda Kayoko e C. Douglas Lummis. Ed. O Aleph, Barcelona, 2003.

Exemplo: aula de 20 persoas

De 20 persoas só 1 sabe ler e escribir, polo que 1 neno/a do grupo entrará no círculo. De 20 persoas, 10 teñen acceso á educación e as outras 10 non, polo que 9 nenos/as máis do grupo entrarán no círculo.

Coas persoas que quedaron incluídas improvisase unha pequena actividade para realizar nese momento dentro do círculo (relatar unha historia, poñer en marcha un xogo cooperativo, cantar unha canción, bailar unha danza...). O grupo que quedou fóra só pode observar.

Ao rematar o xogo o/a docente suscitará a reflexión sobre porqué non todos e todas puideron entrar no círculo Preguntará que sucedeu coas persoas que quedaron dentro e fóra do círculo, como se sentiron unhas e outras. Explicaralles que as persoas de fóra do círculo representan aquelas que non teñen posibilidade de ir á escola e, polo tanto, teñen máis dificultades para integrarse plenamente na súa sociedade. O/a docente preguntaralles aos nenos e ás nenas os motivos polos que estes cren que hai nenos e nenas que non poden ir a la escola. Para iso, pediráselle ao alumnado que pense no seu ámbito máis próximo (amigos e amigas, veciñanza, familia) o seguinte:

Sabemos de alguén que non puido ir á escola? Sabemos por qué non puido asistir?

Coñecemos alguén que non sabe ler nin escribir? Como hai para desenvolverse no día a día?
Que podemos facer agora, que sabemos ler e escribir, a diferenza de antes cando non podíamos?
Por que nos parece importante poder ir á escola?

Coméntase co alumnado as posibilidades que a educación supón para unha persoa e sobre a importancia que ten contar cunha educación de calidade e ter as necesidades básicas satisfeitas.

O/a docente invitará o grupo a pensar solucións para conseguir que todos os nenos e as nenas poidan ir á escola. Despois das solucións propostas, o/a docente invitará a todos a entrar outra vez no círculo e xuntos repetirán a pequena actividade improvisada.

Actividade 2: Sabemos xogar

Divídese o alumnado por grupos de 4 ou 5 persoas e repártese a cada grupo unha caixa cos seguintes materiais:

- Un xornal ou revista · Tesoiras · Fita adhesiva · Envases de iogur · Botóns · Tea · Rotuladores
- Outro material que nos pareza pertinente

Cos materiais que atopen na caixa, pediráselles que inventen un xogo e que non esquezan establecer unhas regras claras e consensuadas. As normas escribiranas nesta ficha que lles repartiremos.

REGRAS DO XOGO	
Cantas persoas poden xogar?	Rapazas Rapaces
Quen comeza?	
Como se xoga?	
Cando remata o xogo?	
Poden xogar ao noso xogo todas as persoas?	
Datos importantes para o xogo	

Unha vez inventados os xogos, pediráselles aos grupos que escriban as normas do xogo que inventaron.

A xogar! Intercambian os xogos escritos de maneira que cada grupo xogue o xogo inventado por outro. Para iso, deixaránse os xogos nun espazo visible e accesible da aula para que todos e todas poidan xogar e compartir. Se teñen dúbidas poden preguntarse para xogar ben.

Suxírese que o/a docente pregunte se puideron xogar ben, como foi, se atoparon problemas, cales, se puideron xogar todas e todos etc.

Que pasaría se non soubésemos ler e escribir para este xogo? Que nos custará máis facer do xogo? Ao xogo que inventamos pode xogar calquera nena/o?

E destacará a importancia de saber ler e escribir para desenvolverse nesta ocasión, e tamén no día a día.

Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección

Ver páxina 14.

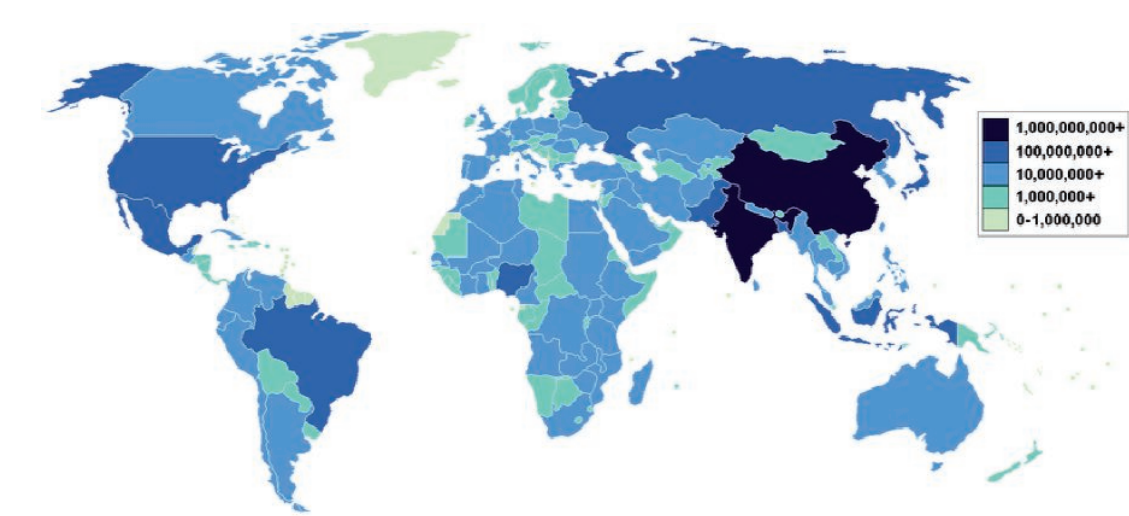
160L
POR LA
EDUCACIÓN

8-10 anos
(Ciclo medio de Primaria)

Obxectivos

- Comprender a importancia de que todas as persoas poidan acceder a unha boa educación, sen ser excluídas por ningunha causa.
- Valorar a importancia de participar na formulación das regras que rexen ao grupo e respectalas.

Actividade 1: Escolas para todos os nenos e nenas do mundo

Fonte: Mapa poboación mundial. www.photobucket.com

O/a docente preséntalle ao grupo escolar o planisferio que mostra a distribución da poboación mundial.

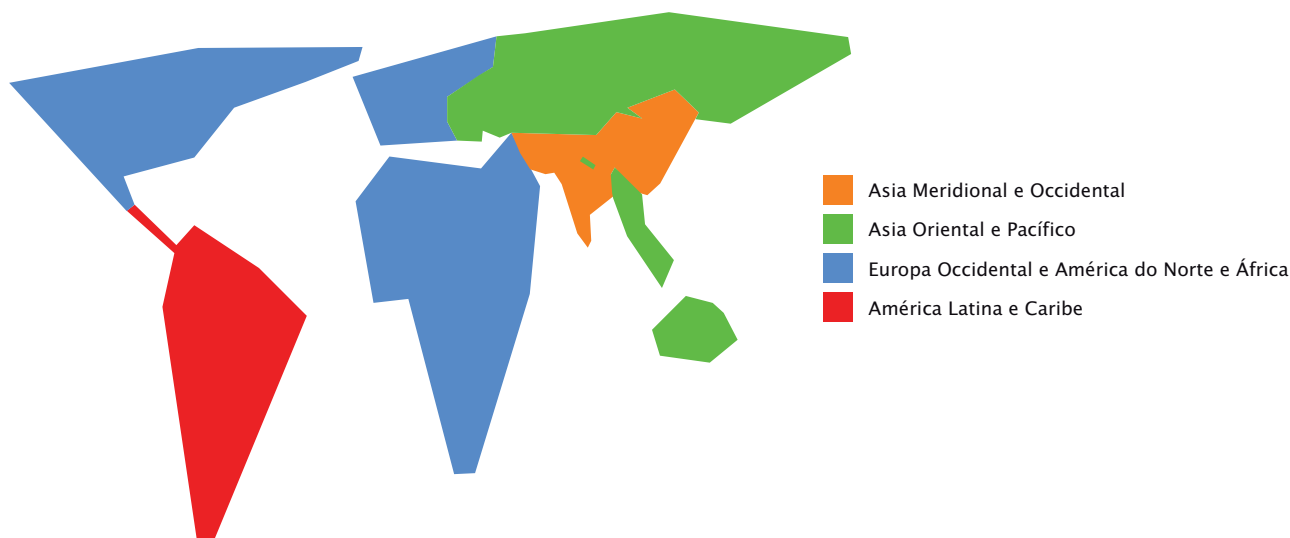
Onde vivimos? Como se chama o noso país? En que continente está? Coñecen os nomes doutros continentes? Via-xaron a algún deles? Proveen dalgún deles? Que significan as distintas tonalidades de azul do planisferio?

Estas preguntas suxeridas guiarán a conversación sobre a distribución da poboación mundial, sinalando as rexións sobre as que traballará o alumnado.

A continuación, débuxase no chan un esquema do planisferio e propónselle ao alumnado, subdividido en cinco subgrupos (tantos como rexións) que sitúen cadeiras sobre este, onde sentarán. Cada grupo representará a porcentaxe de habitantes desa rexión en relación á poboación mundial.

Para un grupo de 25 nenas/os, (aumentarase ou diminuirá proporcionalmente segundo o número de integrantes), quedarán repartidos do seguinte xeito:

- Europa Occidental e América do Norte: 4 alumnas/os
- África subsahariana: 4 alumnas/os
- Asia Oriental e Pacífico: 6 alumnas/os
- América Latina e Caribe: 3 alumnas/os
- Asia Meridional e Occidental: 8 alumnas/os

Os/as alumnos/as confirman, dende as súas posicións, as cantidades diferentes de persoas que viven nas rexións do mundo observando o planisferio, sinalando neste en cales hai máis ou menos poboación, comparando unhas e outras.

Cren que en todas as rexións teñen as mesmas cantidades de diñeiro? Para que se necesita o diñeiro? Son necesarios os euros para ir ao colexio? Para que?

Estas preguntas suxeridas guiarán a conversación sobre a desigual distribución dos recursos económicos para educación no mundo.

Darase ao grupo a información das rexións que menos reciben e que, polo tanto, non poden contar coas cadeiras que necesitan. Deberán sacalas, segundo indicación, de maneira que quedarán distribuídas do seguinte xeito:¹:

- Europa Occidental e América do Norte: 4 cadeiras
- África subsahariana: 1 cadeira
- Asia Oriental e Pacífico: 4 cadeiras
- América Latina e Caribe: 2 cadeiras
- Asia Meridional e Occidental: 2 cadeiras

Cantas/os nenas/os quedaron sen cadeira? Cales son as rexións que contan con máis diñeiro? Cales as que teñen menos? Que pasará cos/as nenos/as que non poden sentar? Que pasa cos nenos e nenas que non poden ir á escola? Que pasa cos/coas nenos/as que traballan antes ou despois de ir á escola? Que pasa cos nenos e nenas que non comen ben antes e despois de ir á escola?

Para finalizar a actividade daráselle a cada grupo unha cesta onde se colocarían caramelos que teñen adheridos carteliños cos nomes de recursos escolares: lapis, libro, caderno, escola, calidade, amor, calor... Cada cesta ten a mesma cantidade de caramelos que cadeiras quedaron en cada grupo/rexión, coa excepción da que se lle dea a Europa Occidental e a América do Norte que terá máis lambetadas que cadeiras.

Poden comer todas e todos? Alcanzan ou sobran? Nos casos onde non alcanzan, pódense repartir equitativamente os caramelos que teñen? Cantas/os nenas/os quedaron sen caramelos/recursos? É xusto que algúns/algunhas coman menos ou non coman caramelos/recursos?

É xusto que nalgúns lugares do mundo haxa nenas e nenos que non vaian á escola, ou non teñan material para traballar ou non teñan mestras/os?

¹ Estimación baseada no gráfico Distribución do gasto público mundial en educación, por rexión (2004). Informe de seguimento da EPT no Mundo 2009.

A resposta e o desexo para solucionar esta inxustiza escribírase sobre unha cartolina en forma de caramelo que quedará na aula.

Retórnanse as cadeiras aos lugares onde se colleran, invítaselles a sentarse e entréganselle caramelos a todos os nenos e nenas.

Actividade 2: Cambiamos as regras

Propoñemos unha actividade na que, partindo das regras do fútbol, o alumnado formulará regras co obxectivo de crear un xogo no que poidan participar nenas e nenos en igualdade de condicións, fomentando o traballo en equipo e a colaboración.

Para iniciar, comezaremos conversando sobre:

– *Que calidades debe ter un bo xogador ou xogadora de fútbol?*

En caso de que non se mencione, preguntar:

– *É importante que unha xogadora ou xogador respecte as regras?*

– *Que pasa cando non se respectan as regras do xogo?*

A continuación explícase que partindo das regras do fútbol, no cal dous equipos xogan co obxectivo de facer gol ao equipo contrario, imos cambiar e crear algunhas regras novas para favorecer que nenas e nenos traballen en equipo, colaboren e deseñen estratexias nas que se lles dá participación a todos os participantes.

Para que se fagan unha idea tomaremos como exemplo o balonkorf e leremos o seguinte texto:

Balonkorf

O balonkorf é un deporte que comparte o mesmo obxectivo que o baloncesto. Consiste en introducir un balón polo cesto do equipo contrario. O equipo que consiga máis puntos á finalización do tempo de xogo consideráse gañador do partido. Non obstante, o balonkorf ten particularidades que fomentan a cooperación, a colaboración e favorece que nenas e nenos poidan xogar xuntos.

Entre as súas características destacamos as seguintes:

- 1 É un deporte mixto (o equipo fórmase co mesmo número de rapazas que de rapaces).
- 2 Os xogadores e xogadoras cambian de roles. Dentro do equipo os que empezan atacando logo defenden e viceversa.
- 3 As regras favorecen a colaboración entre as persoas que compoñen o equipo e a creación de estratexias.
- 4 As diferenzas de condición física quedan diminuídas.
- 5 Rapazas e rapaces participan en igualdade de condicións.
- 6 Para lograr o éxito nas xogadas hai que apoiarse necesariamente nos compañeiros e compañeiras.
- 7 A agresividade está moi controlada neste deporte.

Para que estas condicións se dean existen unhas restricións regulamentarias.

Non se pode:

- 1 Correr ou andar co balón
- 2 Xogar individualmente co balón
- 3 Entregarlle o balón a un compañeiro/a da forma "man a man"
- 4 Atrasar o xogo innecesariamente
- 5 Golpear ou quitar o balón das mans do adversario
- 6 Empurrar, golpear ou obstruír un contrario
- 7 Defender un adversario que xa está sendo defendido
- 8 Lanzar o cesto dende a zona de defensa
- 9 Influír nun lanzamento a canastra movendo o poste
- 10 Mover ou agarrarse do poste para tomar vantaxe
- 11 Reter o balón máis de 4 segundos
- 12 Xogar fóra da súa propia zona (en cada zona de xogo están 4 persoas de cada equipo unhas defenden e outras atacan. Á metade do partido os roles cambian).

Unha vez finalizada a lectura preguntamos:

- *Qué regras facilitan o deporte mixto? Cales eliminan a agresividade?*
- *Cales favorecen o traballo en equipo e a cooperación?*

Déixase uns minutos para conversar e logo fórmulaselle ao alumnado facer o mesmo coas regras do fútbol.

- *Que regras podemos crear para que rapazas e rapaces poidan xogar xuntos? Cales para favorecer a colaboración e o traballo en equipo?*

Anótanse as propostas e consénsúase co alumnado cales aplicar. Unha vez as teñan comeza o xogo.

Para saber máis...

<http://nosmovemosyaprendemos.blogspot.com/2009/04/korfbal-deporte-basado-en-la.html>

<http://es.wikipedia.org/wiki/Korfbal>

<http://www.efdeportes.com/efd104/balonkorf-deporte-mixto-para-la-coeducacion.htm>

Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección

Ver páxina 14.

Obxectivos

- Sensibilizar sobre a necesidade de que se destinen os fondos necesarios para lograr a educación para todas e todos.
- Valorar a importancia do traballo cooperativo no desenvolvemento e na produción final.

Actividade 1: O deber de informar

Propónse ao alumnado deseñar unha campaña de información/sensibilización sobre o estado do dereito da educación no mundo para presentar o resto da comunidade educativa no seu centro.

Para empezar o/a docente preguntarlles aos/as nenas/os se coñecen da existencia dos dereitos humanos. O/a docente preguntarlles se cren que ir á escola é un dereito, e o porqué. Confirmárase que efectivamente o é e que como tal está recollido en distintos documentos internacionais. Lese o artigo 26 de Declaración Universal dos Dereitos Humanos e entre todos reflexionan sobre a importancia do seu cumprimento.

O/a docente preguntará se cren que todos/as os/as nenos/as do mundo poden gozar deste dereito.

Para contribuír á concienciación arredor á importancia de poder ir á escola, invitaráselles a elaborar material de sensibilización sobre este tema.

Para iso dividirase a clase en 5 grupos. Cada un traballará un continente e buscará información sobre esas rexións: *Que países atopamos nestes continentes? Como viven os nenos nestes países? Como son as casas onde viven? Como son os transportes cos que se trasladan? Que ocupacións teñen durante o día? Que traballos desempeñan os seus pais e nais? Que roupa usan para vestirse? Que comen?*

os transportes cos que se trasladan? Que ocupacións teñen durante o día? Que traballos desempeñan os seus pais e nais? Que roupa usan para vestirse? Que comen?

Para facilitar a busca o/a docente facilitará que o grupo poida consultar en clase páxinas como:

- Campaña Mundial pola Educación (<http://www.cme-espana.org/>)
- UNESCO (<http://www.unesco.org/es/education/worldwide/>)

Pedirémolles que por grupos traballen a información atopada, a partir da cal poderán descubrir a estreita relación entre a pobreza e a posibilidade de gozar do dereito á educación de calidade.

Baixo o título: "A educación no mundo", o alumnado preparará unha serie de materiais e actividades para mostrar ao resto do alumnado de primaria o resultado das súas investigacións. O/a docente facilitará a produción en distintos formatos: murais, escritos, debuxos, fotografías, simulacións de programas de radio, vídeos etc.

Actividade 2: Cruzar o pantano

Este xogo desenvólvese na sala de psicomotricidade ou de educación física. Explícaselle ao grupo que ten un obxectivo: cruzar dun lado a outro da sala, todo o grupo á vez, utilizando os materiais con que contan estes espazos.

Para iso dáselles unhas consignas de partida:

O xogo realízase sen zapatillas. Non se pode tocar o chan en ningún caso para desprazarse dun lado ao outro da sala, dunha beira do pantano á outra.

Material: dous colchóns, espaleiras (no seu defecto, pódese empezar nun banco ou outro sitio alto e utilizar unha superficie plana, papel ou cartón en lugar dos colchóns).

Empeza todo o grupo subido ás espaleiras, cos dous colchóns debaixo destas. O grupo pasa das espaleiras a unha das colchonetas e a partir dese momento comeza a amañarse en como ir avanzando ata a outra beira. Os/as alumnos/as deben de actuar en grupo posto que as colchonetas son moi pesadas e non poden ser desprazadas a non ser que sexa por todo o grupo. Así van xurdindo diversas solucións ao devandito problema. O xogo finaliza cando todos/as os/as alumnos/as chegaron á outra beira, é dicir, subiron ás espaleiras.

Ao finalizar o xogo convérsase co grupo sobre a comunicación e a súa importancia no desenvolvemento deste xogo, posto que para avanzar coa colchoneta tiveron que propoñer ideas e solucións, escoitalas, discutilas e levalas á práctica. A medida que realizamos a reflexión grupal, é importante ir comentando co grupo como se desenvolveu o xogo.

O/a docente pregunta sobre o desenvolvemento do xogo e as alternativas que foron xurdindo para poder conseguir o obxectivo. *Que solución atopamos para chegar á outra beira? Había outras? Poderíamos logralo sós?*

Pódese aproveitar a reflexión para que recorden situacións nas que colaboraron con outras persoas para resolver algún problema ou se recordan algún exemplo no que a xente se uniu para conseguir logros na súa sociedade. Pódese axudar dándolles exemplos de manifestacións, recollida de sinaturas, campañas solidarias...

Que pretendían conseguir? Pódense conseguir logros para que a xente viva mellor coa participación de todos/as?

Explicamos que, neste caso, están a participar da Campaña Mundial pola Educación co obxectivo de conseguir o cumprimento do dereito á educación no mundo.

Pódese rematar a actividade preguntándolles outras formas de participación que se lles ocorra coas que eles poidan contribuír a mellorar a vida das persoas na súa sociedade.

Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección

Ver páxina 14.

A GRAN LECCIÓN

Actividade para todos os niveis

Obxectivos

- Recapitular o traballado arredor do dereito á educación e a necesidade do compromiso dos países para lograr a educación para todos en 2015.
- Participar na actividade de mobilización mundial.

Durante a **Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME)** millóns de persoas en todo o mundo mobilizaranse baixo o lema **1 GOL pola educación** para pedirllas aos líderes políticos que destinen os recursos necesarios para facer realidade o seu compromiso de lograr a educación para todos e todas en 2015.

O mundial de fútbol que se celebrará en Sudáfrica en xuño de 2010 será unha oportunidade para que miles de persoas se unan a **1 GOL pola educación**. O noso obxectivo é lograr o apoio de máis de 30 millóns de persoas.

¿Como participar en 1 GOL pola educación?

Este ano invitamos o teu centro a participar na gran lección, que terá lugar o 20 de abril simultaneamente en distintos lugares do mundo. Escolas de máis de cen países, e xogadores/as de fútbol e deportistas de todos os continentes participarán con millóns de nenos e nenas para apoiar o dereito a unha educación de calidade para todos e todas no que se pretende sexa unha marca mundial de participación: a gran lección.

Esta gran lección pretende ser unha reflexión e recapitulación de todo o que o alumnado traballou ao longo da proposta didáctica e invitarase a participar nela a políticos locais e figuras relacionadas co mundo do deporte.

Para escribir todo o que recapitulemos na gran lección, utilizaremos un balón de fútbol.

Ofrecémosvos un modelo que podedes ampliar para ter un balón tan grande como queirades. Nel, cada alumno/a, clase ou grupo anotará:

- Nas casas laranxas: os aspectos que están a favorecer que se poida conseguir a educación para todos e todas en 2015.
- Nas casas verdes: os aspectos que o están dificultando.

A técnica que utilicedes pode ser a que máis se adecúe á idade do alumnado: debuxos, colaxes, escritura etc. Tamén podedes elixir outros materiais (tea, feltro, papel maché) para facer o balón.

¿Que facemos co balón?

Cos balóns podedes facer varias cousas:

- Unha exposición de todos os balóns que fixestes no centro.
- Entrega de balóns aos representantes políticos ou deportistas que participen nos actos da SAME 2010.
- Utilización dos balóns durante a SAME 2010 para facer un partido no que simbolicamente representedes os obstáculos e as oportunidades que a educación ten que afrontar para ser unha realidade mundial en 2015.

Na páxina www.cme-espana.org podedes atopar:

- Máis ideas de actividades para realizar no teu centro durante a SAME 2010.
- A ficha para inscribirse na marca.
- O equipo para o balón.

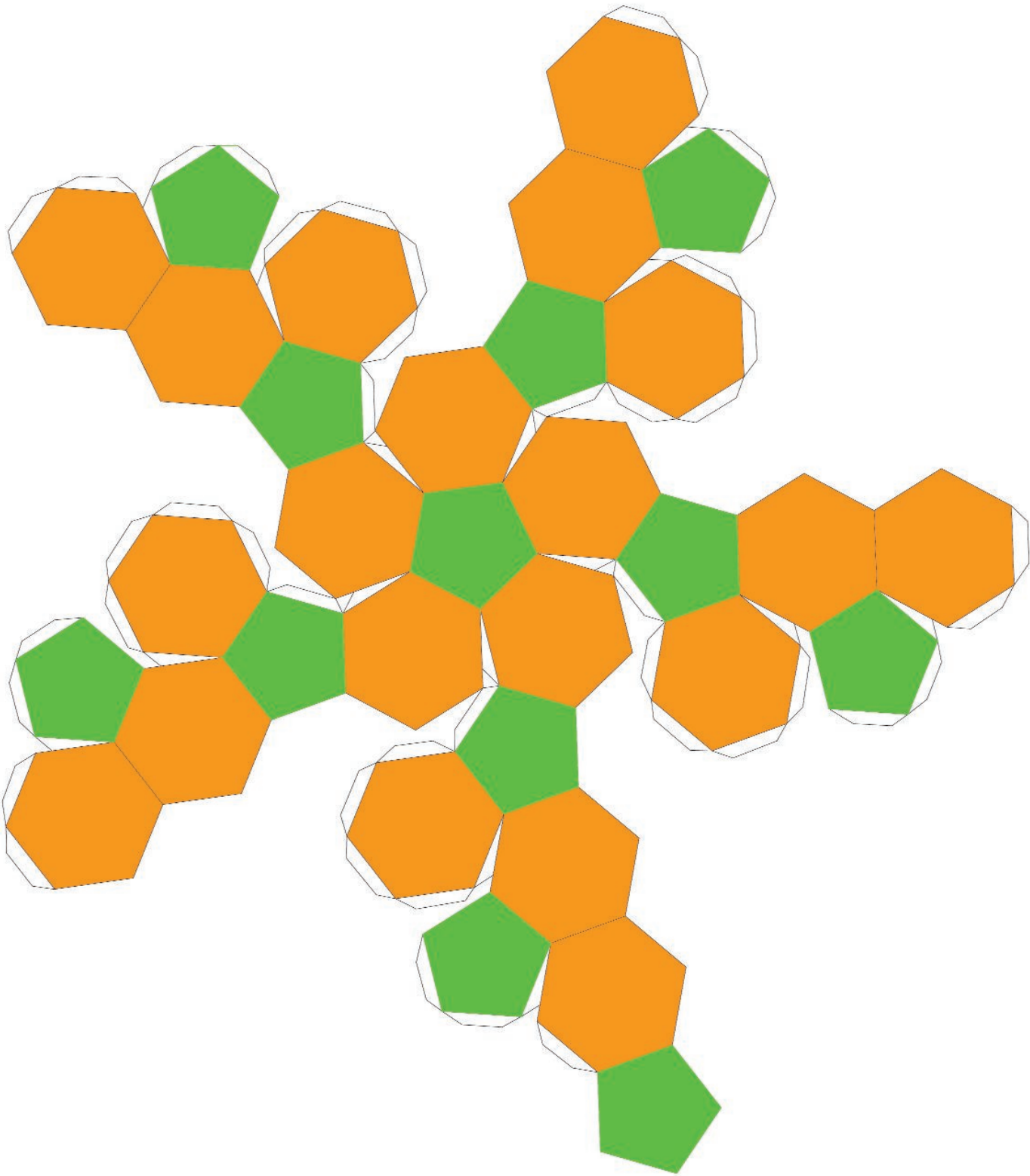
Podedes enviarnos fotografías que fagades mentres traballades os materiais, facedes os balóns ou xogades o partido.

(As fotografías enviadas utilizaranse nos materiais e na web da Campaña Mundial pola Educación en España).

Coñece a web de 1 GOL pola educación e únete

Outra forma de unirse a 1 GOL pola educación é asinar na páxina web (www.1gol.org) e deixar o teu apoio. Esta actividade pode realizarse co alumnado, visitando con eles a páxina web da campaña para que, ademais de deixar o seu apoio, coñezan como a educación cambia a vida das persoas, as noticias da campaña ou as actividades que se están a realizar noutras partes do mundo.

Por outro lado, podes mostrarlle o teu apoio á campaña levando un cordón de zapato ou zapatilla atado ao pulso.

**Avaliación da proposta didáctica de Educación Infantil e Primaria
Semana de Acción Mundial pola Educación 2010 (SAME)**

NOME E LOCALIDADE DO CENTRO _____

QUE NIVEIS PARTICIPARON?

- ☐ INFANTIL
- ☐ CICLO INICIAL DE PRIMARIA
- ☐ CICLO MEDIO DE PRIMARIA
- ☐ CICLO SUPERIOR DE PRIMARIA

CANTAS CLASES DE CADA NIVEL PARTICIPARON? _____

NOME DOS/AS DOCENTES IMPLICADOS/AS _____

EN QUE MATERIAS OU ACTIVIDADES ESCOLARES TRABALLASTES A SAME? _____

PARTICIPASTES CON ANTERIORIDADE NA SAME? EN QUE ANOS? _____

VALORA DO 1 (NIVEL MÍNIMO) AO 5 (NIVEL MÁXIMO) A PERTINENCIA DOS OBXECTIVOS FORMULADOS E A ADECUACIÓN DE ACTIVIDADES FORMULADAS A CADA NIVEL EDUCATIVO.

3-5 anos (Educación Infantil)

– Obxectivos	1	2	3	4	5
– Actividade 1: Coñecendo as escolas do mundo	1	2	3	4	5
– Actividade 2: Xogamos e deixamos xogar	1	2	3	4	5
– Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección	1	2	3	4	5

Educación Primaria

6-8 años (Ciclo Inicial)

– Obxectivos	1	2	3	4	5
– Actividade 1: Imaxinando o mundo	1	2	3	4	5
– Actividade 2: Sabemos xogar	1	2	3	4	5
– Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección	1	2	3	4	5

8-10 anos (Ciclo Medio)

- Obxectivos	1	2	3	4	5
- Actividade 1: Escolas para todos os nenos e nenas do mundo	1	2	3	4	5
- Actividade 2: Cambiamos as regras	1	2	3	4	5
- Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección	1	2	3	4	5

10-12 anos (Ciclo Superior)

- Obxectivos	1	2	3	4	5
- Actividade 1: Deber de informar	1	2	3	4	5
- Actividade 2: Cruzar o pantano	1	2	3	4	5
- Actividade 3: 1 GOL pola educación: A gran lección	1	2	3	4	5

VALORA DO 1 (NIVEL MÍNIMO) AO 5 (NIVEL MÁXIMO) OS SEGUINTES ASPECTOS

- Cantidade de materiais recibidos	1	2	3	4	5
- Data de recepción dos materiais	1	2	3	4	5
- Posibilidade de inclusión da proposta na programación do centro	1	2	3	4	5
- Interese en traballar a SAME en próximos cursos	1	2	3	4	5

OBSERVACIÓNS, COMENTARIOS E PROPOSTAS DE MELLORA

Completa este cuestionario e envíao por fax ao 93 412 40 36 o descárgalo en www.cme-espana.org e envíao por correo electrónico a same@cme-espana.org

A Coalición Española da Campaña Mundial pola Educación está integrada por:

Colaboran:

Organizacións que participan na SAME a nivel estatal:

